

Skjemainformasjon

Skjema	Norges dokumentarv - nominasjonsskjema
Referanse	1004074
Innsendt	13.06.2014 12:22:41

Sammendrag

Sammendrag

Tittel på dokument(er)/arkiv(er) som nomineres

Slekten Aalls arkiv på Ulefos Hovedgaard

Sammendrag (maks 3000 tegn)

Slekten Aalls arkiv består av dokumenter og brev fra perioden ca. 1660 til 1900. Det er for en stor del skapt av medlemmer av familien Aall, fra Ulefos-godset kom i Aall-familiens eie i 1762, men det finnes også en rikholdig korrespondanse med forretningsforbindelser og politiske kontakter i inn- og utland. Arkivet er en viktig kilde til bedriftshistorie (bergverk/ sagbruk/ skipsvesen). Det omtaler også viktige nasjonale anliggender i perioden, som Provideringskommisjonen, Selskapet til Norges Vel, skolevesen og postvesen. Gjennom en omfattende brevsamling etter statsråd Niels Aall gir arkivet utfyllende opplysninger om de politiske begivenhetene i tiden før og etter Riksforsamlingn i 1814. Niels Aall spilte en viktig rolle i nasjonens historie som handelsminister og fremforhandler av "Mossekonvensjonen". Arkivets mer private brev har stor verdi ved at de kaster lys over sosiale og kulturelle forhold i tiden de er skrevet i.

Vi nominerer arkivet på grunn av dets store, og for en stor del utnyttede, potensiale som kilde til kunnskap om industriell, politisk, økonomisk, sosial og kulturell historie i en viktig periode i Norges historie.

Opplysninger om søker

Opplysninger om søker

Navn på søker	Telemark Museum
Søkers tilknytning til den nominerte dokumentarven	Forvalter

Kontaktperson(er)

Navn	Kirsten Tangen
Stilling	Arkivar
E-postadresse	kt@telemark.museum.no
Telefonnummer	92862046

Fullmaktserklæring

Jeg bekrefter at jeg har fullmakt til å nominere dokumentarven som beskrives i dette nominasjonsskjemaet til Norges dokumentarv

Navn	Kirsten Tangen
Stilling	Arkivar
Institusjon	Telemark Museum

Identifikasjon og beskrivelse

Identifikasjon og beskrivelse av dokumentarven

Nøyaktig tittel på dokumentarven, omfang, datering (ytterår) og navn på institusjon/organisasjon som skal stå på et eventuelt diplom

Tittel: Slekten Aalls arkiv på Ulefos Hovedgaard

Omfang: Ca. 100 hm

Datering: 1660-1900

Navn: Stiftelsen Ulefos Hovedgaard

Visuell dokumentasjon

- CF_fullmakt_skannet_original_første_side.pdf
- Christian_Fredrik__1830.jpg
- TGM_B_16797_Niels_Aall.jpg
- C_F_fullmakt_origina__skannet__bakside.pdf

Kataloginformasjon/arkivbeskrivelse/arkivreferanse

Proveniens (opprinnelse)

Dokumentdelen av arkivet er i hovedsak skapt av medlemmer av familien Aall, fra Nicolai Benjamin Aall kjøpte Ulefos-godset fra familien Anker i 1762. Brevdelen av arkivet er skapt av forretningsforbindelser og politiske kontakter i inn- og utland i tillegg til medlemmer av slekten Aall.

Bibliografi

Slægten Aall, 1908

Breve fra slekten Aalls arkiver 1738 - 1905, 1948. Forord av Sverre Steen.

Breve fra slekten Aalls arkiver, anden samling, 1956

Ragnhild Hagen: De syv fruer til Ulefos Hovedgaard 1782-2007, 2009

Arild Stubbhaug: Jacob Aall i sin tid, 2014

Støtteerklæringer

Støtteerklæring

Ingen vedlegg lastet opp

Juridiske forhold

Juridiske forhold

Hvem eier dokumentarven? Oppgi navn og kontaktinformasjon.

Navn Stiftelsen Ulefos Hovedgaard

Adresse Ulefoss

Telefon

E-post

Hvem forvalter dokumentarven? Oppgi navn og kontaktinformasjon.

Navn Telemark Museum

Adresse Øvregt. 41, 3715 Skien

Telefon 35544500

E-post post@telemark.museum.no

Tilgang

Vil det være faktorer som begrenser offentlig tilgang til dokumentene? Beskriv dem i så fall nedenfor.

Nei, det er ikke faktorer som begrenser offentlig tilgang til dokumentene.

Den politisk mest interessante delen av brevsamlingen - statsråd Niels Aalls korrespondanse mellom 1810 og 1820 - er digitalisert og blir tilgjengeliggjort via Telemarkskilder og Arkivportalen.

Opphavsrett

Beskriv den opphavsrettslige statusen til dokumentarven.

Stiftelsen Ulefos Hovedgaard er rettighetshaver til arkivet.

Vurdering opp mot utvelgelseskriteriene

Vurdering opp mot utvelgelseskriteriene

Autentisitet

Arkivet er ansett som autentisk. Vi har ingen grunn til å tro at ikke alle dokumentene i arkivet skulle være ekte.

Nasjonal betydning

Vi mener at arkivet er av nasjonal betydning. Det er flere grunner:

- Arkivet er en viktig kilde til bedriftshistorie (bergverk/ sagbruk/ skipsvesen) helt tilbake til 1600-tallet
- Arkivet omtaler viktige offentlige anliggender som Provideringskommisjonen, Selskapet til Norges Vel (som Niels Aall var med på å opprette), skolevesen og postvesen m.m.
- Arkivet gir utfyllende opplysninger om de politiske begivenhetene i tiden før og etter Riksforsamlingen på Eidsvoll i mai 1814. Det finnes en rekke brev fra sentrale politikere og embetsmenn som finansminister Herman Wedel Jarlsberg, statsråd Marcus Gjøe Rosenkrantz, statsråd Carsten Anker, stortingsrepresentant og bonde Ole Bjørnsen, høyesterettsdommer Peter Collett og statsminister Mathias Leth Sommerhjelm, for å nevne noen. En samling brev er kalt "Ambassaden til England 1814". I slutten av juni 1814 ble en delegasjon bestående av statsråd Niels Aall, stortingets president Wilhelm Friman Koren Christie og eidsvollsmannen Peter Valentin Rosenkilde sendt til London for å tale Norges sak. I arkivet har vi kong Christian Fredriks originale fullmakt til utsendingene. I anledning reisen er det også bevart en omfattende korrespondanse mellom kongen og Niels Aall.
- Arkivet er unikt og uerstattelig. Det finnes antagelig få tilsvarende arkiver bevart i Norge. Arkivet omfatter både offentlige og private anliggender. Det belyser politiske, industrielle, sosiale, økonomiske, kulturelle og mentale endringer i en svært viktig periode av Norges historie.

Tilleggsriterier

Dokumentenes nasjonale betydning må bli bekreftet gjennom ett eller flere av disse kriteriene

Tid

Arkivet strekker seg i tid over nesten 250 år, fra ca. 1660 til ca. 1900. Arkivmaterialet gir et godt innblikk i denne perioden, som var en tid hvor Norge var i stor endring, både sosialt, kulturelt, industrielt og politisk.

Sted

De fleste dokumentene er relatert til Ulefos Hovedgaard (Ulefos-godset) og er en unik kilde til kunnskap om fremveksten av Ulefoss - et tidlig industristed i norsk historie.

Brevene er sendt til og fra handelsforbindelser, politiske kontakter og familie i inn- og utland. De store handelshusene i København, London, Amsterdam og andre steder som mottok norsk trelast er representert, i tillegg til en rekke lokale trelasteksportører og redere i Bratsberg Amt og skogeiere i øvre deler av amtet. Dette er institusjoner/ personer som ikke lenger finnes.

Mennesker

Arkivet er skapt av og omtaler mennesker som har hatt en betydning i Norges historie, både innen politikk og som industrigründere og bedriftseiere. Innen politikk gjorde brødrene Niels (1769-1854) og Jacob (1773-1844) Aall seg seg bemerket på nasjonalt nivå. Jacob som utsending til Riksforsamlingen på Eidsvoll i 1814, Niels som statsråd etter at Grunnloven var vedtatt. Sammen med statsråd Collett var Niels Aall med på å fremforhandle Mossekonvensjonen høsten 1814 og derved "redde" den norske Grunnloven. Halvdan Koht skriver om Niels Aall: "Han var en ubøielig selvstendighetsven, som helst slet ikke hadde gaaet ind paa Mossekonventionen; hans rake karakter var imod ethvert kompromis, og han hørte utvilsomt til de sterkeste mænd i regjeringen i 1814." Arkivet er en viktig kilde for å belyse livet til Niels Aall.

Emne og tema

Arkivet omfatter bedriftshistorie (som sagbruksvirksomhet på 1600-tallet, gruvedrift og bergverk), offentlige anliggender (som Provideringskommisjonen, Selskapet til Norges Vel, skolevesen, postvesen o.a.) og en mengde brev (både det vi kan kalle "embetsbrev" - brev til og fra statsråd Niels Aall, handelskorrespondanse og private brev).

Form og stil

Særlig brev-delen av arkivet viser hvordan skriftkulturens uttrykk endret seg i overgangen fra det 18. til det 19. århundre og videre utover på 1800-tallet.

Sosial, åndelig eller kulturell verdi

Utfyllende opplysninger

Utfyllende opplysninger

Sjeldenhet

Så vidt vites er arkivet det eneste i sitt slag i Telemark. Antagelig finnes det heller ikke mange tilvarende arkiver bevart på landsbasis.

Integritet

Representativitet

Konsultasjon og samtykke

Konsultasjon og samtykke

Har dokumentarvens eier(e) og forvalter(e) blitt orientert om og godkjent nominasjonen?

Ja

Vurdering av risiko

Vurdering av risiko

Gi en beskrivelse av i hvor stor grad den nominerte dokumentarven er truet.

Museet har i dag dårlige oppbevaringsforhold for arkivet. Det er nylig oppdaget muggvekst på en del av arkivmaterialet.

Det er ikke publikumsfasiliteter i tilknytning til arkivmagasinet. Det vanskeliggjør publikums tilgang til materialet. Når materialet må tas ut av arkivet utsettes det for temperaturendringer som er svært uheldig.

Museets økonomiske situasjon gjør at det ikke foreligger konkrete planer om bedre oppbevaringsforhold og publikumsfasiliteter.

Bevaringsplan

Bevaringsplan

Inngår dokumentarven i en bevaringsplan?

Nei

Hvis ja, last opp et sammendrag av bevaringsplanen. Hvis nei, last opp opplysninger om de nåværende bevaringsforholdene og forvaltningen av dokumentarven.

Vedlegg

- C_F_fullmakt_origina__skannet__bakside.pdf
- CF_fullmakt_skannet_original_første_side.pdf
- Christian_Fredrik__1830.jpg
- TGM_B_16797_Niels_Aall.jpg
- Aall_arkivet__situasjonsanalyse.docx

Resultat og tilleggsinformasjon

Resultatet av nominasjonen og ev. tilleggsinformasjon

Hva ønsker din institusjon å oppnå ved å få dokumenter innskrevet i Norges dokumentarv? Kom med eventuell tilleggsinformasjon som støtter en innskriving i Norges dokumentarv.

Vi ønsker å gjøre forskere og andre interesserte oppmerksomme på slekten Aalls arkiv. Vi mener at det ligger et stort, ubrukt potensiale for forskning i dokumentene og brevene i arkivet både når det gjelder industrihistorie, politisk historie og kulturelle og sosiale forhold.